

Τήλος, όλο το νησί ένα τεράστιο οικολογικό πάρκο

/ Γενικά Θέματα

Νησί

με τραχείς, ορεινούς, αλλά κατάφυτους όγκους, με λόφους και κοιλάδες όπου φυτρώνουν τετρακόσια είδη **λουλουδιών** και **βοτάνων**, ενώ ζουν πολλά **είδη σπάνιων πουλιών** (σπιζαετοί, γεράκια, αηδόνια, καρδερίνες, ερωδιοί, μελισσοφάγοι κ.ά.). Έχει **γραφικά χωριά** και **μαγευτικές παραλίες**. Εδώ έζησαν

οι τελευταίοι ελέφαντες της Ευρώπης: οι **νάνοι ελέφαντες** εμφανίστηκαν στο νησί πριν από 45.000 χρόνια κι εξαφανίστηκαν πριν από 4.000 χρόνια.

Όλο το νησί είναι ένα τεράστιο **οικολογικό πάρκο** και προστατεύεται από διεθνείς συνθήκες. Στην αρχαιότητα, η Τήλος ήταν διάσημη για τα **βότανά** της και γνώρισε μεγάλη ακμή στα κλασικά χρόνια. Τότε έζησε στο νησί η φημισμένη ποιήτρια **Ήρινα**. Έχει έκταση 63 τ. χλμ., μήκος ακτών 63 χλμ. και πληθυσμό 533 κάτοικους.

Συνδέεται ακτοπλοϊκά με τη **Ρόδο**, την **Κω**, τη **Νίσυρο**, τη **Σύμη**, τη **Χάλκη** και τον **Πειραιά**.

Η ιστορία της

Η Τήλος κατοικήθηκε από τα νεολιθικά χρόνια και στην αρχαιότητα υπήρξε γνωστό για τα **ταρώματά** του. Τον 7ο π.Χ. αιώνα ίδρυσε μαζί με τη Ρόδο την αποικία Γέλα στη Σικελία και αργότερα υπήρξε μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας. Την περίοδο του Βυζαντίου, η Τήλος ανήκε στο στρατιωτικό Θέμα της Σάμου ενώ αργότερα πέρασε στα χέρια των Ιωαννιτών Ιπποτών όπως και τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα. Το 1522 την κατέλαβαν οι Τούρκοι και το 1912 οι Ιταλοί. Ενώθηκε με την υπόλοιπη Ελλάδα το 1948.

Σήμερα θεωρείται ένα από τα ωραιότερα νησιά της Δωδεκανήσου και έχει αναπτυχθεί τουριστικά χωρίς να αλλοιώσει καθόλου την αυθεντική νησιώτικη εικόνα του.

Μεγάλο Χωριό

Είναι η **πρωτεύουσα** του νησιού και απέχει 7χλμ. ΒΔ από το λιμάνι. Ξεχωρίζει για την απέρρικτη νησιώτικη αρχιτεκτονική των πετρόκτιστων σπιτιών. Η βόλτα στα στενά δρομάκια είναι απολαυστική. Στην κορυφή του λόφου βρίσκεται το μεσαιωνικό κάστρο που κτίστηκε στη θέση της αρχαίας Τήλου.

Αξίζει να δείτε

- Το μεσαιωνικό κάστρο (βόρεια του χωριού), όπου διασώζονται **λείψανα ελληνιστικής ακρόπολης** και της **εκκλησίας του Αρχάγγελου Μιχαήλ**. Είναι προσβάσιμο από μονοπάτι και προσφέρει μαγευτική θέα.
- Το σπήλαιο Χαρκαδιό (2 χλμ. ΝΑ), όπου το 1971 βρέθηκαν λείψανα των νάνων ελεφάντων, ελαφιών που έζησαν πριν από 45.000-4.000 χρόνια και νεολιθικών κεραμικών και λίθινων εργαλείων. Πάνω από το σπήλαιο, βρίσκεται το **κάστρο της Μεσαριάς** (1366), με ερείπια κατοικιών και

βυζαντινών ναών.

- Την **Παλαιοντολογική Συλλογή**, εκτίθενται **οστά νάνων ελεφάντων**, σχεδιαγράμματα, φωτογραφίες και άλλο πληροφοριακό υλικό γύρω από τις ανασκαφές στο σπήλαιο Χαρκαδιό.
- Τον παραθαλάσσιο **οικισμό Άγιος Αντώνιος** (2 χλμ. Δ), καταφύγιο αλιευτικών και εκδρομικών σκαφών.
- Το βυζαντινό **μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα** (15ου αι.), σε κατάφυτη περιοχή, με γιγαντιαία κυπαρίσσια και πλατάνια (9 χλμ. ΝΔ). Σώζονται βυζαντινές **τοιχογραφίες** (13ου αι.) και το **ξυλόγλυπτο τέμπλο** (18ου αι.).

Διαδρομές στην Τήλο

• Λιβάδια

Το χωριό αναπτύσσεται στην νοτιοανατολική ακτή, στους πρόποδες των βουνών που υψώνονται πάνω από την παραλία του, ενώ στο βάθος του ορίζοντα διακρίνονται το νησί της **Σύμης** και τα βουνά της Τουρκίας. Εδώ βρίσκεται το λιμάνι του νησιού, το οποίο μετά την ανακατασκευή του προσφέρει καλύτερες και πιο ασφαλείς υπηρεσίες ελλιμενισμού για τα πλοία της γραμμής και τα σκάφη αναψυχής. Απέχει 7 χλμ. ΝΑ από το Μεγάλο Χωριό. Περιδιαβαίνοντας τους δρόμους του χωριού, θα συναντήσετε πολυάριθμα **ενοικιαζόμενα δωμάτια, ταβέρνες** και **καφέ** με θέα στην **παραλία**.

150569

Για μπάνιο θα πάτε στην μεγάλη παραλία του οικισμού (δίπλα στο λιμάνι) με ζεστά, κρυστάλλινα νερά με βότσαλα, όπου αν είστε τυχεροί μπορεί και να κολυμπήσετε συντροφιά του περίφημου θαλασσοκόκκορα που συχνάζει σ'αυτήν την παραλία. Μπορείτε να απολαύσετε το μπάνιο σας και στην Έριστο, με αμμουδιά μήκους σχεδόν 2 χλμ. Ακόμα, αν διαθέτε εκδρομικό σκάφος μην παραλείψετε να επισκεφθείτε τις παραλίες **Λεθρά, Άγιος Σέργιος** και **Θεολόγος**.

Αξίζει να δείτε

- Το κτίριο του αστυνομικού τμήματος, με θαυμάσια αρχιτεκτονική από την εποχή της ιταλικής κατοχής του νησιού (1912- 1948).
- Το μικρό μεσαιωνικό λιμάνι του Αγ. Στέφανου, με τον φάρο.
- Τις εκκλησίες του Αγίου Νικολάου (στο λιμάνι), του Αγίου Γεωργίου (στην παραλία) και της Αγίας Άννας (στον λόφο «Καστέλλο»).
- Το κάστρο της Αγιοσυκιάς (15ος αι.), που δεσπόζει στην κορυφή του ορεινού όγκου πάνω από το χωριό.
- Τα εκκλησάκια του Αγίου Νικολάου (14ου αι.) και της Παναγίας Πολίτισσας (1879), σε κοντινή απόσταση από το χωριό.
- Τον γραφικό οικισμό Γερά (2,5 χλμ. ΝΑ), με την πηγή «Δεσπότη Νερό».

150515

• Μικρό Χωριό

Το Μικρό Χωριό χτίστηκε το 15ο αιώνα στους λόφους πάνω από τα **Λιβάδια** και

εγκαταλείφθηκε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο από τους κατοίκους του. Μερικοί από αυτούς μετοίκησαν στα Λιβάδια για να ξεκινήσουν μια νέα ζωή καθώς το εμπόριο αναπτυσσόταν γύρω από το λιμάνι.

Σήμερα μπορείτε να δείτε τα ερείπια κάστρου, εγκαταλειμμένα μισογκρεμισμένα πετρόκτιστα σπίτια, λιθόστρωτοι δρόμοι, βυζαντινές εκκλησίες (Αγίου Ιωάννη Αβδαλλά, Αγία Ζώνη, Σωτήρας κ.α.) με πανάρχαιες τοιχογραφίες και μοναδική ατμόσφαιρα! Στο απογυμνωμένο από κάθε ίχνος ζωής χωριό, οι αιωνόβιες βελανιδιές και ελιές στέκουν πάντα εκεί φυλώντας τα μυστικά του παρελθόντος του νησιού και προσφέρουν καταφύγιο στα πουλιά που χτίζουν τις φωλιές τους κάθε άνοιξη. Σας προτείνουμε να επισκεφθείτε το Μικρό Χωριό βράδυ όταν ξαναζωντανέβει με after ροκ καταστάσεις στο bar του οικισμού.

Βραχονησίδες

Η Τήλος περιβάλλεται από **16 βραχονησίδες** από τις οποίες οι μεγαλύτερες είναι η **Αντίτηλος** νοτιοανατολικά και ο **Γάιδαρος** βορειοδυτικά. Με δικό σας σκάφος ή με ναυλωμένο καΐκι από τα Λιβάδια, μπορείτε να επισκεφθείτε τις απομονωμένες ακτές της Τήλου, αλλά και των κοντινών νησιών όπου φωλιάζουν σπάνια είδη πτηνών.

Πανίδα

Ψηλοί ορεινοί όγκοι, αλλά και εύφορες παραθαλάσσιες πεδιάδες, απόκρημνες ακτές, αλλά και μεγάλες αμμουδερές παραλίες διαμορφώνουν ένα νησί – φυσικό βιότοπο για σπάνια είδη πουλιών όπως ο Σπιζαετός, ο Μαυροπετρίτης, η Αετογερακίνα και ο Θαλασσοκόρακας.

Η Τήλος είναι το μοναδικό νησί της Μεσογείου ενταγμένο στο δίκτυο Natura 2000.

Μονοπάτια της Τήλου

Η Τήλος είναι ένα νησί γεμάτο μονοπάτια, που οδηγούν άλλοτε σε απρόσιτες οδικώς παραλίες (Λεθρά, Σκάφη κ.ά.), άλλοτε σε παλιές όμορφες εκκλησίες (Παναγία η Πολίτισσα, Ταξιάρχης κ.ά.) και άλλοτε σε βουνοκορφές με υπέροχη θέα (κορυφή του όρους Αμαλής, Προφήτης Ηλίας). Όποια διαδρομή και αν διαλέξετε, είναι σίγουρο ότι θα έχετε τη δυνατότητα να απολαύσετε τη φύση και τη γαλήνη ενός ιδιαίτερου νησιού.

Σπήλαιο Χαρκάδιο

Το σπήλαιο Χαρκάδιο βρίσκεται ανάμεσα στο **Μεγάλο Χωριό** και στα **Λιβάδια**, σε μια περιοχή στρωμένη με ηφαιστειακή λάβα, και απέχει 3,5 χλμ. από το λιμάνι. Με

τις ανασκαφές που έγιναν από το Μουσείο Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας της Βιέννης, στο **Σπήλαιο Χαρκάδιο** ανακαλύφθηκαν 15.000 οστά προερχόμενα από 40 [νάνους ελέφαντες](#) που είχαν ύψος 120 - 150 εκατοστά και υπάγονταν στο είδος *Palaeloxodon antiquus falconī* BUSK.

Άλλα ζώα που βρέθηκαν με την ανασκαφή αυτή αλλά σε βαθύτερα σημεία, ήταν ελάφια τα οποία εξαφανίστηκαν πριν φτάσουν στο νησί οι ελέφαντες. Έχουν βρεθεί ακόμα οστά από χελώνες, από μικροθηλαστικά, αλλά και θραύσματα από χαυλιόδοντες που πιθανόν να χρησιμοποιήθηκαν ως εργαλεία.

Τα ευρήματα αυτά χρονολογούνται από το 8000-7000 π. Χ και βρίσκονται στο Παλαιοντολογικό Μουσείο.

Κάστρα

Το κάστρο κτίσθηκε από Ιωαννίτες Ιππότες στη θέση της αρχαίας ακρόπολης του νησιού. Στο εσωτερικό του σώζονται δεξαμενές νερού και ερείπια κτισμάτων, όπως επίσης και η μισογκρεμισμένη εκκλησία του Ταξιάρχη, κτισμένη στη θέση αρχαίων ναών του Διός Πολιέως και της Αθηνάς Πολιάδος.

Ένα ακόμα μεσαιωνικό κάστρο της Τήλου, το κάστρο της Μεσσαριάς, βρίσκεται σε κορυφή υψώματος ανάμεσα στα Λιβάδια και το Μεγάλο Χωριό και στο εσωτερικό του σώζονται ερείπια κατοικιών και μικρής εκκλησίας του Προφήτη Ηλία.

Αρχαιολογικό Μουσείο

Η πρωτεύουσα της Τήλου, το **Μεγάλο Χωριό**, φιλοξενεί αρχαιολογικό μουσείο με παλαιοντολογικά ευρήματα από το σπήλαιο Χαρκαδιό και μικρή αρχαιολογική συλλογή με αγγεία, επιγραφές, γλυπτά κ.ά. από διάφορες περιοχές του νησιού.

Μοναστήρι Αγ. Παντελεήμονα

Στα **αξιοθέατα** της Τήλου που δεν πρέπει να χάσετε ανήκει και το **μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα**, κτισμένο σε καταπράσινη πλαγιά 10 χιλιομέτρα μακριά από την πρωτεύουσα. Είναι δημιούργημα του 15ου αιώνα και διαθέτει αξιόλογες τοιχογραφίες και περίτεχνο **ξυλόγλυπτο τέμπλο**. Περιβάλλεται από πέτρινο τοίχο, ενώ στη νοτιοδυτική του άκρη υπάρχει μεσαιωνικό κάστρο. Το μεγαλύτερο πανηγύρι του νησιού γίνεται στην αυλή του.

Εκκλησίες

Στην Τήλο αξίζει να επισκεφτείτε στα **Λιβάδια** τις εκκλησίες του Αγίου Νικολάου και του Αγίου Γεωργίου. Λίγο πιο έξω από τον οικισμό, στη θέση Μισοσκάλι, βρίσκονται οι εκκλησίες του Αγίου Νικολάου (14ου αιώνα), της Παναγίας της Πολίτισσας (19ου αιώνα) και των Αγίων Πέτρου και Παύλου με ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες. Άλλη αξιόλογη εκκλησία της ευρύτερης περιοχής είναι του Ταξιάρχη Μιχαήλ, του 16ου αιώνα.

Τα Πανηγύρια της Τήλου

Το μεγαλύτερο πανηγύρι του νησιού γίνεται στις **26** και στις **27 Ιουλίου**, στο πανέμορφο μοναστήρι του Αγίου Παντελεήμονα. Στην αυλή του μοναστηριού προσφέρονται κρέας με πατάτες και ακολουθεί γλέντι με παραδοσιακή μουσική και χορούς. Στις 23 Αυγούστου γιορτάζουν οι εκκλησίες της **Παναγίας της Καμαριανής** έξω από το Μεγάλο Χωριό και της **Παναγίας της Πολίτισσας** στα Λιβάδια. Και στις δύο εκκλησίες διοργανώνονται πανηγύρια.

Επίσης κάθε χρόνο στις 28 Ιουλίου, διοργανώνεται ο «χορός της κούπας» στον περίβολο της **εκκλησίας του Ταξιάρχη**. Πήρε το όνομά του από την κούπα που κρατά ο πρώτος χορευτής, την οποία οι κάτοικοι γεμίζουν με χρήματα. Την κούπα μετά παραδίδει στον επόμενο χορευτή, μέχρι να την λάβουν όλοι οι χορευτές στον κύκλο. Τα χρήματα που μαζεύονται χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες συντήρησης των εκκλησιών.

Δραστηριότητες στη Τήλο

-Κολύμπι στις παραλίες Λιβάδια, Έρυστος, Άγιος Αντώνιος, Πλάκα, Λεθρά, Σκάφη και Θεολόγος

- Πεζοπορία στα παλιά μονοπάτια του νησιού
- Παρατήρηση πουλιών
- Καταδύσεις
- Ψαροντούφεκο
- Wind surf

Πηγή: [Visitgreece](http://Visitgreece.gr)